



GIPOVITAMINOZ VA UNING TAKRORLANUVCHI AFTOZ STOMATIT BILAN ALOQASI

Axmadov Inomjon Nizomitdin O'g'li

O'zbekiston, Samarqand

Ass. Samarqand davlat tibbiyot universiteti

inomjonaxmadov1994@gmail.com

<https://doi.org/10.5281/zenodo.15095718>

ARTICLE INFO

Received: 20st March 2025

Accepted: 25th March 2025

Published: 27th March 2025

KEYWORDS

stomatit, viruslar,
gipovitaminoz, aftoz hosilalar..

ABSTRACT

Gipovitaminoz yoki vitaminlar yetishmovchiligi aftoz stomatitining takrorlanishiga olib keladigan omil sifatida tan olinmoqda, va bu holat og'iz bo'shlig'ining shilliq bo'shlig'ida vaqti-vaqti bilan og'riqli hosilalar paydo bo'lishi bilan tavsiflanadi.

Retsidiv aftoz stomatiti - og'iz bo'shlig'idagi shilliq qavatning og'riqli, retsidiv yaralar ko'rinishidagi keng tarqalgan kasalligi. RASdagi shikastlanishlar, odatda, eritematoz oreollar bilan o'ralgan, chegaralari aniq belgilangan ko'p sonli, mayda, sayoz, notekis yaralarga o'xshaydi. Kasallik etiologiyasi ko'p faktorli bo'lib qolayotgan bo'lsa-da, tadqiqotning yangi sohasida RASda gipovitaminozning, ayniqsa, B12, C va folatlar vitaminlari tanqisligining roli ta'kidlangan. Oshqozon-ichak malabsorbsiyasi, tizimli kasalliklar va ovqatlanish yetishmasligi kabi etiologik omillar gipovitaminoz rivojlanishiga yordam berib, vitaminlarning so'rilishini buzishi mumkin. Vitaminlar tanqisligi shilliq qavatning yaxlitligini buzishi, hujayralarning tiklanishiga va immunitetga ta'sir qilishi mumkin. Gipovitaminozni RASning asosiy omili sifatida tan olish bemorlarni davolash bilan shug'ullanuvchi shifokorlar uchun qimmatli diagnostika va terapevtik imkoniyatlar ochadi.

Gipovitaminozni yakuniy tashxis qo'yish va bir-biriga mos keladigan vitamin yetishmovchiligining klinik belgilarini tabaqalashtirish uchun laboratoriya tekshiruvlari va biokimyoviy tahlillar zarur.

Klinik belgilar va alomatlar

1. Vitamin B12 tanqisligi:

- Shilliq qavat atrofiyasi bilan glossit
- Shilliq qavat va eritemaning yuqori sezgirligi
- Og'iz bo'shlig'i shilliq qavatining og'riqli yarali shikastlanishi

2. C vitamini tanqisligi:

- Yaralarni tuzatishning kechikishi
- Tish go'shti qon ketishi va nosozligi
- Mayda, og'riqli yaralarning yuqori tarqalishi

3. Folatlar tanqisligi:

- Shilliq qavatning oqarishi

- Kuyish hissi bilan kechadigan eroziyalar va yaralar
- Immuniteti zaif shaxslarda RAS rivojlanish xavfi yuqori

Material va metodlar.

- (P): Gipovitaminoz bilan og'riqan bemorlar
- Aralashuv (I): Vitaminlar darajasini va RAS tarqalishini o'lchash.
- Taqqoslash (S): Vitamin tanqisligi bo'lmagan bemorlar
- Natijalar (S): RAS kasalligi va og'irligi

Natijalar

Adabiyotlarni qidirish natijasida mezonlarga javob beradigan to'rtta tadqiqot topildi:

1. Hujjatlashtirilgan RAS bilan kasallangan 40 kishiga nisbatan o'tkazilgan tadqiqot shuni ko'rsatdiki, ishtirokchilarning 75 foizida B12 vitamini va folatlar yetishmovchiligi kuzatilgan. Klinik ko'rinishlar orasida glossit, shilliq qavatning oqarishi va takroriy yarali shikastlanishlar mavjud bo'lib, ular qon zardobida vitamin darajasi pastroq bo'lgan bemorlarda ko'proq uchraydi.

2. RAS bilan kasallangan 25 bemordan iborat bo'lgan kogortda C vitamini tanqisligi asta-sekin yara tuzalishi va tish go'shti qon ketishi bilan bog'liq edi. Ushbu tadqiqot C vitaminining shilliq pardaning tiklanishi va yaxlitligidagi rolini tasdiqlaydi.

3. Observatsiya tadqiqoti folatlar tanqisligi va RAS og'irligi o'rtasidagi assotsiatsiyani aniqladi. Qon zardobida folat darajasi past bo'lgan bemorlar, folat darajasi normal bo'lgan bemorlarga nisbatan RASga ko'proq va og'irroq ta'sir ko'rsatgan, bu esa folatlarning hujayralarni tiklash jarayonlarida muhimligini ta'kidlaydi.

4. Vitamin qo'shimchalarining RAS ruxsatiga ta'sirini baholadik va B12, C va folat vitaminlarini qabul qilgan bemorlar orasida yara tezligining sezilarli darajada pasayishini kuzatdik. Bu xulosa shuni ko'rsatadiki, vitaminlarni qabul qilish RAS bilan og'riqan bemorlar uchun terapevtik rol o'ynaydi.

Ko'proq ma'lumotlar shuni ko'rsatadiki, gipovitaminoz RAS patogenezining eng muhim omillaridan biri hisoblanadi. Quyidagilar ko'rib chiqishning asosiy nuqtalari hisoblanadi:

1. Vitamin yo'llari va genetik ta'siri:

○ Vitaminlar almashinuvi va genetik moyillik yo'llarini o'rganish shilliq qavatni buzishga olib keladigan mexanizmlarni aniqlashtirishi mumkin.

2. Innovatsion diagnostika vositalari:

○ Qon zardobidagi vitaminlar darajasini invaziv bo'lmagan baholash va genetik skrininglar erta tashxis qo'yish va davolanish natijalarini yaxshilashga yordam beradi.

3. Boshqa ma'lumotlar:

○ Vitamin qo'shimchalarining RAS retsidivlariga ta'sirini baholaydigan uzoq muddatli tadqiqotlar zarur. Ushbu tadqiqotlarda qabul qilishning optimal dozalari, davomiyligi va chastotasini o'rganish kerak.

4. Terapevtik yondashuvlar:

○ Qo'shimchalarni qabul qilish strategiyalari adekvat dozani, chastotani va davomiylikni belgilashi kerak. Boyitilgan oziq-ovqat yoki mushak ichidagi inyeksiya kabi muqobilarni muhokama qilish kerak.

5. Fanlararo hamkorlik:

○ Dietologlar, stomatologlar va stomatologiya mutaxassislari o'rtasidagi hamkorlik diagnostikadan davolashgacha bo'lgan kompleks parvarishni ta'minlaydi.

Xulosa

Gipovitaminoz RASning etiologiyasi va davolashda muhim omildir. RASning ko'p faktorli etiologiyasini, shu jumladan gastrointestinal va tizimli kasalliklarni tushunish diagnostikada yordam beradi. Samarali diagnostika va terapevtik strategiyalarni ishlab chiqish uchun vitaminlar, ayniqsa, B12, C va folat vitaminlari tanqisligini aniqlash zarur. Ilg'or diagnostika vositalari, genetik omillar va qo'shimchalarni uzoq muddat qabul qilish protokollari bo'yicha keyingi tadqiqotlar klinik yondashuv va natijalarni yaxshilaydi. Ko'p fanli boshqaruv og'iz bo'shlig'ining ushbu murakkab kasalligidan aziyat chekayotgan odamlarga g'amxo'rlik qilishni optimallashtirish uchun muhim omil bo'lib qolmoqda.

Adabiyotlar:

1. Ахмадов И. Н. Нарушения в системе перекисного окисления липидов при парадантозе. – 2023.
2. Ахмадов И. Н. КЛИНИЧЕСКИЕ ОСОБЕННОСТИ И ПРИНЦИПЫ ЛЕЧЕНИЯ АЛЛЕРГИЧЕСКОГО СТОМАТИТА ПРИ ИСПОЛЬЗОВАНИИ ЧАСТИЧНЫХ И ПОЛНЫХ СЪЕМНЫХ ПЛАСТИНОЧНЫХ ПРОТЕЗОВ //ББК. – 2021. – Т. 72. – С. 262.
3. Sadriev N. et al. DENTAL IN CHILDREN WITH TRAUMATIC STOMATITIS COMPLEX DENTAL TREATMENT OF DISEASES AND THEIR EVALUATION OF PREVENTION //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 10 Part 3. – С. 62-65.
4. Sadriev N. et al. PANDEMIYA SHAROITIDA STOMATOLOGIK FAVQULODDA VAZIYATLAR BO'YICHA KO'RSATMALAR //Центральноазиатский журнал образования и инноваций. – 2023. – Т. 2. – №. 11 Part 3. – С. 95-99.
5. Садриев Н. Н., Ахмадов И. Н., Санакулов Ж. О. ДИФФЕРЕНЦИРОВАННЫЙ ПОДХОД К ЛЕЧЕНИЮ ВОСПАЛИТЕЛЬНЫХ ЗАБОЛЕВАНИЙ ПАРОДОНТА У ЛИЦ С ХРОНИЧЕСКИМИ ВИРУСНЫМИ ГЕПАТИТАМИ //Modern education and development. – 2024. – Т. 12. – №. 3. – С. 241-249.
6. Мусаева Г. А., Ахмадов И. Н., Садриев Н. Н. ПАРОДОНТИТ И ЕГО ЛЕЧЕНИЕ СПОСОБНЫ К ИЗМЕНЕНИЮ КАЧЕСТВА ЖИЗНИ ПАЦИЕНТА //Modern education and development. – 2024. – Т. 12. – №. 3. – С. 260-273.
7. Akhmadov I. N. IMPROVING THE TREATMENT OF VIRAL STOMATITIS IN CHILDREN DURING ENTERIC VIRAL INFECTIONS //Central Asian Journal of Medicine. – 2024. – №. 2. – С. 32-38.
8. Nizomitdin o'g'li A. I. ENTEROVIRUSLAR //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 34. – №. 1. – С. 200-206.
9. Nizomitdin o'g'li A. I. ENTEROVIRUSLI VEZIKULYAR СТОМАТИТ //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 34. – №. 1. – С. 186-189.
10. Nizomitdin O'g'li A. I. et al. ENTEROVIRUSLAR VA ANTIVIRUS //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 34. – №. 2. – С. 87-96.
11. Nizomitdin O'g'li A. I. et al. ENTEROVIRUSLAR KELITIRIB CHIQRADIGAN KASALLIKLAR //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 34. – №. 2. – С. 97-107.
12. Nizomitdin O'g'li A. I. et al. IRES //Лучшие интеллектуальные исследования. – 2024. – Т. 34. – №. 2. – С. 78-86.